

WPROWADZENIE

W rozwoju nauki istotne znaczenie ma poznawanie procesów przemian dokonujących się w przestrzeni geograficznej poprzez podejmowanie nowej problematyki badawczej i ciągłe doskonalenie metod analitycznych. Pozwalają one na coraz precyzyjniejsze poznawanie mechanizmów zachodzących przemian procesów przyrodniczych, społecznych, gospodarczych i kulturowych. Mają one duże znaczenie dla określania tendencji rozwoju w określonej perspektywie czasowej. Osiągnięte wyniki stwarzają możliwości wykorzystania ich w procesie podejmowania decyzji na różnym szczeblu władzy centralnej, władz samorządowych regionalnych i lokalnych, a także w pracach decydentów różnych sektorów gospodarczych. Do tej idei nawiązują prezentowane w niniejszym tomie prace podejmujące ważną problematykę zastosowania wybranych metod badawczych i rozwoju turystyki jako ważnego sektora gospodarki, wywierającego znaczący wpływ na rozwój krajów, regionów, a także układów lokalnych.

We wstępnym artykule dokonano przeglądu metod badań atrakcji turystycznych i oceny ich jakości, m.in. systematyki i typologii atrakcji turystycznych, jakości produktów turystycznych, poziomu satysfakcji zwiedzających atrakcje turystyczne, a także zarządzania atrakcjami (G. Czapiewska). Omówiono i wykorzystano wskaźniki rozwoju funkcji turystycznej: Baretje'a-Deferta, gęstości bazy noclegowej, wskaźnik Schneidera i Deferta, dla określenia stopienia rozwoju funkcji turystycznej województw (P. Pilichowska, A. Głądała). Dokonano przeglądu problematyki i metod badawczych ruchu turystycznego w polskich parkach narodowych. Zwrócono uwagę na duże zróżnicowanie metodyczne pomiaru ruchu turystycznego, będącego podstawą do prowadzenia badań jakościowych (B. Zawilińska). Podjęto nową problematykę funkcjonowania grup wirtualnych działających w ramach portali społecznościowych (A.I. Szymańska). Omówiono koncepcję transgranicznego kompleksu turystycznego, którą wykorzystano do analizy rozwijającego się regionu Bukowina-Besarabia, wzdłuż granicy Ukrainy z Rumunią i Mołdawią (Z. Buchko). Zaprezentowano metodę badawczą stadium przypadku i wykorzystano ją do analizy produktu turystycznego Szlak Architektury Drewnianej (M. Zdon-Korzeniowska). Przedstawiono możliwość wykorzystania metody zdarzeń krytycznych do oceny antecedencji i efektów doświadczeń konsumentów w parkach rozrywki, na przykładzie Parku Energylandia w Zatorze (M. Klimaszuk, M. Olszewski). Podjęto próbę oceny metod bonitacji punktowej waloryzacji geostanowisk. Dla zmniejszenia subiektywizmu w ocenach, zaproponowano nową metodę triangulacji eksperckiej (A. Chrobak).

Analizując główne czynniki rozwoju turystyki podkreślono znaczenie dostępności transportowej. Problematykę tę przeanalizowano na przykładzie województw. Nie została potwierdzona hipoteza, że województwa, które charakteryzują się najwyższym stopniem intensywności ruchu turystycznego, cechują się najbardziej rozbudowaną infrastrukturą transportową (P. Pilichowska, A. Głądała). Wskazano, że duże znaczenie w rozwoju turystyki mają zdarzenia losowe. Dzięki zastosowaniu analizy pola

semantycznego podjęto próbę wskazania sposobów przeciwdziałania skutkom kryzysu gospodarczego, które wywołała pandemia COVID-19 (I. Manczak, I. Gruszka). Dla oceny wpływu tej pandemii na europejską branżę turystyczną przyjęto pięć wartości zmiennych określających zmiany w zakresie: udzielonych noclegów w obiektach, międzynarodowym ruchu turystycznym, wpływów finansowych z turystyki, zatrudnienia w turystyce i obłożenia netto miejsc noclegowych. Następnie wykorzystując metodę Perkala określono w tym zakresie pozycję krajów w strukturze rangowej (B. Korinth, J.A. Wendt).

Zaprezentowano także metody analizy wpływu turystyki na rozwój układów przestrzennych. Określono wpływ obiektów światowego dziedzictwa UNESCO na rozwój ruchu turystycznego poszczególnych krajów. Wykorzystując metody korelacji wartości badanych cech stwierdzono, że ich liczba ma bezpośredni wpływ na konkurencyjność turystyczną poszczególnych krajów (V. Ivanunik, H. Krul, S. Bryk). Podjęto nową problematykę badawczą dotyczącą dziedzictwa przemysłowego jako ważnego zasobu turystycznego oraz dokonano jej identyfikacji na przykładzie historycznego potencjału przemysłowego, zlokalizowanego w dolinie rzeki Kamiennej (A. Kulawiak) oraz wskazano na unikatowe walory antropogeniczne ziemi kłodzkiej (D. Sikorski). Turystyka obok wielu pozytywnych zmian, które dokonują się w sferze społecznej i gospodarczej, przynosi także i negatywne skutki, np. w postaci nadmiernej komercjalizacji oraz degradacji atrakcyjnych i unikatowych przestrzeni, co częściowo zidentyfikowano na przykładzie opinii mieszkańców miasta Hel (A. Kulawiak, K. Smętkiewicz). Podejmując problematykę oceny rozwoju stacji narciarskich, wyróżniono grupy miejscowości, różniących się stopniem wyposażenia w zakresie infrastruktury i rozmiaru ruchu turystycznego (K. Krzesiwo).

Na tle przeglądu problematyki wykluczeń społecznych podjęta została próba zarysowania tego zagadnienia w zakresie możliwości korzystania z usług turystycznych przez wybrane grupy społeczne (D.J. Olszewski-Strzyżowski). Wobec postępującego procesu starzenia się społeczeństw przyjęto, że turystyka jest jednym ze sposobów aktywizacji osób w wieku senioralnym. Zaprezentowane wyniki badań mogą okazać się przydatne dla branży turystyczno-hotelarskiej, która powinna docenić potencjał turystyki senioralnej, zwłaszcza w kontekście funkcjonowania ośrodków turystycznych poza głównym sezonem wakacyjnym (A. Kolasińska, J. Sporek).

W świadczeniu usług turystycznych istotne znaczenie ma jakość interakcji pomiędzy pracownikami a klientami. Wywierają one istotny wpływ na budowanie przewagi konkurencyjnej na rynku (M. Bednarska, P. Łuka). Wobec rosnącego zainteresowania turystyką motorową podjęto próbę doprecyzowania tego pojęcia oraz określenia motywów wzrostu zainteresowania tą formą podróżowania (S. Dorocki).

Zaprezentowane prace podnoszą ważną problematykę badawczą, kładąc główny akcent na nowe, często autorskie ujęcie metodologiczne i metodyczne, ich identyfikację problemową oraz analizę funkcji usług turystycznych w aktywizacji gospodarczej, szczególnie układów lokalnych. Wobec znaczącej roli tego sektora w rozwoju społeczno-gospodarczym i kulturowym zachęcamy Państwa do dyskusji i rozwijania podjętej przez Autorów problematyki badawczej oraz dzielenia się wynikami swoich badań na łamach naszego czasopisma.

Zbigniew Ziolo, Tomasz Rachwał